

Medelålders män som snarkar och är dagsömniga löper ökad risk att råka ut för arbetsolycksfall

Svensk frontlinjeforskning

■ Snarkning och dagsömnighet är de klassiska symtomen vid obstruktivt sömnapné syndrom (OSAS). Flera studier har påvisat en ökad risk för trafikolycksfall hos OSAS-patienter medan risken för andra typer av olycksfall är dåligt belyst.

I en populationsbaserad, prospektiv studie besvarade 2 451 män i åldern 30–64 år ett frågeformulär åren 1984 och 1994. Uppgifter om snarkning (= snarkar högt och störande ibland, ofta eller mycket ofta) och dagsömnighet (= somnar ofrivilligt under kortare tid på dagen ibland, ofta eller mycket ofta) samt BMI inhämtades från frågeformulär 1984.

Uppgifter om yrke, yrkesexponering och andra störfaktorer inhämtades från

formuläret 1994. Männerna kategoriserades i »blue«- och »white-collar workers« enligt Nordisk Yrkesklassificering (NYK 82). Uppgifter om arbetsskador under 10-årsperioden inhämtades från Arbetsmiljöverkets Informationssystem om Arbetsskador (ISA). Belastningsskador och skador under transport till eller från arbetet exkluderades.

Under 10-årsperioden hade 345 arbetsolycksfall rapporterats för 247 av männen. Jämfört med män utan rapporterade olycksfall var män med minst ett arbetsolycksfall oftare blue collar workers (71 vs 32 procent, $P < 0,0001$), de hade oftare varit exponerade för buller ($P < 0,001$), lösningsmedel ($P < 0,05$), avgaser ($P < 0,001$) och helkroppsvibrationer ($P < 0,05$). Kombinationen snarkning och dagsömnighet var vanligare i gruppen med arbetsolycksfall (9,4 vs 5,6 procent, $P < 0,05$). Däremot skilde sig inte förekomsten av snarkning utan dagsömnighet eller dagsömnighet utan snarkning mellan grupperna.

Vid multivariat analys med korrigering för samtliga faktorer ovan samt för ålder, BMI, rökning, alkoholkonsumtion, grad av fysisk aktivitet, natt- och skiftarbete hade män som 1984 rapporterat både snarkning och dagsömnighet en fördubblad risk att rapportera arbetsolycksfall under 10-årsperioden (korrigerad oddskvot 2,2; 95 percents konfidensintervall; 1,3–3,8).

Resultatet tyder på att tidig identifiering och behandling av sömnapné syndrom är ett viktigt led i arbetet att reducera antalet arbetsplatsolyckor.

Eva Lindberg

eva.lindberg@medsci.uu.se

Lindberg E, Carter N, Gislason T, Janson C. Role of snoring and daytime sleepiness in occupational accidents. *Am J Respir Crit Care Med* 2001;164(11): 2031-5

Psykopatologi hos patienter med Wilsons sjukdom

■ Wilsons sjukdom (WS) är en recessivt ärftlig kopparomsättningsrubbnings sjukdom med svåra skador på lever och hjärna. Mutationen finns på kromosom 13.

Sjukdomen är ovanlig, ca 20 drabba-

de per 1 miljon invånare. Sjukdomsbilden kan vara ytterst varierande. I barn- och ungdom debuterar WS vanligen med leversymtom. Senare är debutsymtomen ofta neurologiska eller psykiska.

Obehandlad är sjukdomen dödlig. Rapporterna i litteraturen angående psykiska symtom är inkonsistenta. I samband med utvecklingen av ett regionalt kunskapscentrum för WS vid medicinkliniken, Akademiska sjukhuset i Uppsala, startades ett samarbete med allmänpsykiatriska kliniken. I den aktuella undersökningen ingick 29 patienter med WS, vilket är ca 60 procent av den kända svenska populationen. Patienterna undersöktes med hjälp av läkarskattning (comprehensive psychopathological rating scale, CPRS), CPRS egenbedömningsformulär, Uppsala sömminventorium (USI), Karolinska sjukhusets personlighetsschema (KSP) och ett datoriserat neuropsykologiskt testbatteri (APT).

Sammanfattningsvis visar patienter med WS måttlig till svår psykopatologi. Symtomprofilen inkluderar symtom från många olika syndrom, t ex depressiva och ångestsyndrom eller schizofrenilikt syndrom. WS-patienterna

uppvisade störningar i basala och exekutiva neuropsykologiska funktioner och rapporterade även relativt påtagliga sömnstörningar. WS-patienterna har en tendens att underskatta sina psykiska symtom, vilket kan resultera i att symtomen inte uppmärksammas vid vanlig läkarundersökning.

Sammantaget är det påfallande att WS-patienterna, trots adekvat kopparreducerande behandling och trots att de själva inte märker det fullt ut, har måttliga till svåra psykiska symtom och begränsad neuropsykologisk funktion, vilket kan resultera i nedsatt arbetsförmåga och kan förklara många av de psykosociala svårigheter som dessa patienter har.

Kamilla Portala

kamilla.portala@UASpsyki.uu.se

Psychopathology in Wilson's disease. Acta universitatis uppsaliensis. Comprehensive summaries of Uppsala dissertations from the faculty of medicine 1101. 61 pp. Uppsala. ISBN 91-554-5167-5

Referat till Nya rön skall innehålla:

- Kort titel som speglar huvudbudskapet
  - Bakgrund till varför studien gjordes
- Något om materialets sammansättning
- Huvudresultat och författarnas konklusion
  - Tillämpning på svenska förhållanden
  - Fullständig referens för artikeln
- Din adress, fax och e-postadress samt telefonnummer
- Tillstånd att publicera referatet på vår hemsida, VIKTIGT!
- Referat får innehålla högst 200 ord

Skicka referatet med e-post som ett vidhängande Word-dokument till
nya.ron@lakartidningen.se

Välkommen med Ditt bidrag